

BUDÚCNOSŤ RODOVEJ ROVNOSTI V EURÓPSKOM VÝSKUME A INOVÁCIÁCH

Členské štáty, Komisia a inštitúcie financujúce a vykonávajúce výskum v posledných rokoch zrealizovali niekoľko hlavných iniciatív na podporu rodovej rovnosti vo výskume a v inováciách v rámci Európskeho výskumného priestoru (EVP). V tomto úsilí je potrebné pokračovať a zároveň rozšíriť kapacity výskumu a inovácií, aby prispievali k odolnosti a kvalite našich demokratických inštitúcií, udržateľnosti a konkurencieschopnosti v EÚ.

Európsky výskumný priestor po roku 2020

V roku 2019 sme oslávili 20. výročie európskych činností na podporu rodovej rovnosti vo výskume. Za tento čas **Európa urobila veľké pokroky a rodová rovnosť a gender mainstreaming sa stali jednými z priorít Európskeho výskumného priestoru**, a to v rámci troch cieľov – dosiahnutie rodovej vyváženosti vo výskumných tímoch, rodovej vyváženosti na rozhodujúcich pozíciách a zohľadňovanie rodovej dimenzie v obsahu výskumu. Cieľ opatrení sa zmenil z „riešenia postavenia žien“ na „riešenie inštitúcií“ prostredníctvom zavádzania komplexných plánov rodovej rovnosti s cieľom dosiahnuť inštitucionálne zmeny a na „riešenie poznatkov“ prostredníctvom programu Horizont 2020 a opatrení, ktoré zaviedlo niekoľko národných grantových agentúr na zabezpečenie toho, aby nový výskum zahŕňal analýzu na základe pohlavia a rodu. Súbor vedeckých poznatkov o rodovej rovnosti a iných formách nerovnosti vo výskume a v inováciách sa výrazne rozšíril.

Politický konsenzus o rodovej rovnosti je však ako priorita Európskeho výskumného priestoru ohrozený. Problematika rodovej rovnosti je často obmedzovaná len na zabezpečovanie účasti žien vo výskume alebo dosahovanie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom. Okrem toho sú ohrozené aj organizácie vykonávajúce výskum ako demokratické inštitúcie a ich akademické slobody v dôsledku nárastu negatívnych postojov k rodovej rovnosti vychádzajúcich z pravicových populistických a neokonzervatívnych režimov na celosvetovej úrovni.

Plán EVP na roky 2015 – 2020 prejde v roku 2020 preskúmaním s cieľom vypracovať nové oznámenie na obdobie po roku 2020, v ktorom by sa mali navrhnúť revidované priority EVP a monitorovací mechanizmus EVP na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ. Nasledovať by mali závery Rady o novej poradnej štruktúre EVP. Plán EVP sa stal hybnou silou politik a opatrení v oblasti rodovej rovnosti v mnohých krajinách EÚ, najmä tých, v ktorých takéto opatrenia predtým neboli zavedené (Stála pracovná

skupina pre gender vo výskume a inováciách, 2018). V správe 3.1 o výsledkoch projektu GENDERACTION sa uvádza, že pre 57 % novších členských štátov a 25 % starších členských štátov bol plán EVP prvým politickým dokumentom venovaným rodovej rovnosti. Európa musí urobiť viac pre vybudovanie spravodlivého, primeraného a rovnoprávného výskumného a inovačného prostredia, ktoré zodpovedá potrebám jej obyvateľov.

Ostatné zainteresované strany EVP vrátane zastrešujúcich organizácií, ako sú LERU, EUA, Science Europe a NordForsk, prijali opatrenia a vypracovali odporúčania. Finančná podpora na vykonávanie plánov rodovej rovnosti v organizáciách financujúcich výskum a organizáciách vykonávajúcich výskum na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni je nevyhnutná na zvyšovanie informovanosti, budovanie základne na využívanie a zavádzanie konkrétnych opatrení na zmenu organizačnej kultúry, postupov a procesov. V tejto práci je nevyhnutné pokračovať.

Prierezové prístupy k rodovej rovnosti (analytický rámec skúmajúci vzájomne prepojené a prelínajúce sa systémy rozdelenia moci medzi pohlavia a iné sociálne kategórie a identity, ako je etnický pôvod a rasa, rodová identita, sexuálna orientácia, sociálno-ekonomické postavenie a zdravotné postihnutie) sa s výnimkou niekoľkých krajín v politike alebo na inštitucionálnej úrovni v EVP uplatňujú len zriedkavo. Skúsenosti nadobudnuté zo súčasných projektov zameraných na inštitucionálne zmeny financovaných z programu Horizont 2020 a zo 7. rámcového programu vrátane najnovších skúseností získaných na seminári s názvom „Mutual Learning Workshop on Best Practice Exchange to Support Institutional Change“ (seminár vzájomného učenia sa s výmenou najlepších postupov na podporu inštitucionálnej zmeny) naznačujú, že **pri riešení viacerých rovín nerovnosti, s ktorými sa stretávajú výskumní pracovníci, je kľúčovým prierezový charakter.**

Odporúčania

- Rodovú rovnosť a *gender mainstreaming* je potrebné aj naďalej podporovať ako jednu z politických priorít budúceho Európskeho výskumného priestoru.
- Odvetvie inovácií by sa malo spolu s konkrétnymi opatreniami a ukazovateľmi zahrnúť do Európskeho výskumného a inovačného priestoru (viac o podnikateľskom sektore pozri ďalej).
- Rozpočet na vykonávanie plánov rodovej rovnosti by sa mal v rámci programu Horizont Európa zvýšiť v porovnaní s programom Horizont 2020 vzhľadom na význam pridanej hodnoty európskej spolupráce medzi inštitúciami. Členské štáty by mali na podporu tohto úsilia Komisie na vnútroštátnej úrovni využívať Európsky sociálny fond, a tak presadzovať inštitucionálne zmeny prostredníctvom zavádzania plánov rodovej rovnosti alebo podobných nástrojov.
- V rámci novej základnej línie programu Horizont Európa týkajúcej sa „pokročilých stratégií a inovačných metód v záujme rodovej rovnosti vo všetkých sociálnych, hospodárskych a kultúrnych oblastiach a s cieľom riešiť otázku rodových predsudkov a rodovo motivovaného násillia“ je potrebné zabezpečiť pravidelné ročné výzvy, ktoré poskytnú dostatok finančných prostriedkov na primeraný počet projektov v záujme dosiahnutia cieľa poskytnúť inovačné riešenia problémov v oblasti rodovej rovnosti v EÚ a na celom svete.
- Výmena politik, vzájomné učenie sa a koordinácia medzi členskými štátmi, pridruženými krajinami a Komisiou majú zásadný význam. Osobitná pracovná skupina, ktorú tvoria zástupcovia členských štátov a Komisie, musí pokračovať s jednoznačným mandátom a intenzívnejšou spoluprácou s ostatnými zúčastnenými stranami EVP, najmä so zastrešujúcimi organizáciami patriacimi k platforme zainteresovaných aktérov EVP.

**Rodová rovnosť
a uplatňovanie
rodového hľadiska
musia pokračovať ako
jedna z politických
priorít budúceho
Európskeho
výskumného
priestoru.**

- Je potrebné prijať prierezové prístupy k rodovej rovnosti na inštitucionálnej, vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ, ktoré sa budú zaoberať otázkami rasy a etnického pôvodu vrátane migrantov a utečencov, LGBT+ osôb a zdravotného postihnutia. Pri plánoch rodovej rovnosti, ktoré financuje Komisia, ako aj plánoch na vnútroštátnej úrovni by mal byť prierezový prístup povinný. Okrem toho by sa mali podporovať príležitosti na výmenu skúseností medzi zodpovednými zamestnancami, výskum, ako aj iné formy podpory na úrovni EÚ a členských štátov.

Meranie rovnosti, preklenovanie rozdielov medzi starými a novými členským štátmi

Aj napriek pokroku **zostáva rozvoj** v oblasti inovačných kapacít aj rodovej rovnosti **v celej EÚ nerovnomerný** (Stála pracovná skupina pre gender vo výskume a inováciách, 2018, [Správa o pokroku EVP za rok 2018](#)). V publikácii [She Figures 2018](#) sa síce hovorí o výraznom zlepšení, no aj napriek tomu sme od dosiahnutia rovnosti ešte stále ďaleko. Výrazné zlepšenie je potrebné naj-

mä v oblasti zavádzania inštitucionálnych zmien prostredníctvom plánov rodovej rovnosti a začleňovania rodovej dimenzie do obsahu výskumu.

Súčasný **hlavný ukazovateľ EVP pre rodovú rovnosť**, podiel žien v kategórii A, odráža situáciu len v sektore vysokoškolského vzdelávania. Je dôležité poznamenať, že tento ukazovateľ nemusí nevyhnutne odrážať pracovné podmienky žien a iných znevýhodnených skupín, ale môže skôr súvisieť s investíciami do výskumu a vývoja a prestížou v zamestnaní v danej krajine. V skutočnosti môže hlavný ukazovateľ priority č. 4 nepriamo úmerne súvisieť s ukazovateľom excelentnosti EVP vo výskume a výdavkami štátneho rozpočtu na výskum a vývoj ako percentuálnym podielom HDP (Správa o pokroku EVP za rok 2018). Analýza národných akčných plánov a stratégií uskutočňovaných v rámci programu GENDERACTION potvrdzuje rozdiely medzi krajinami v tom, ako chápú pojem „rodová rovnosť“ a ktorými prioritami EVP sa zaoberajú (správa 3.1 o výsledkoch projektu GENDERACTION), pričom túto skutočnosť potvrdila aj analýza vykonávania záverov Rady z roku 2018 o dosahovaní pokroku v oblasti rodovej rovnosti v rámci Európskeho výskumného priestoru, ktorú uskutočnila Stála pracovná skupina pre gender vo výskume a inováciách.

Z tejto skutočnosti vyplýva, že je potrebné prehodnotiť, akým spôsobom sa vymedzuje pojem „rodová rovnosť“, akým spôsobom sa meria pokrok pri dosahovaní rodovej rovnosti a aké ukazovatele sa používajú.

Odporúčania

- Členské štáty, pridružené krajiny a Komisia musia zintenzívniť úsilie o dosiahnutie rodovej rovnosti a *gender mainstreamingu* ako priorit Európskeho výskumného priestoru po roku 2020, a to najmä v krajinách, ktorých sa týka rozširovanie účasti.

- Konkrétne je potrebné preskúmať, ako sa vymedzuje pokrok v rámci tejto priority, a zaviesť primerané ukazovatele, ktoré by sa mali doplniť ukazovateľmi odrážajúcimi kontextové faktory (napr. intenzita výskumu a inovácií). Do tohto procesu by sa mala zapojiť aj Stála pracovná skupina pre gender vo výskume a inováciách.
- Spoločné výskumné centrum by malo vypracovať európsku štúdiu, v rámci ktorej by sa preskúmala vzájomná súvislosť medzi podielom žien medzi držiteľmi titulu PhD., vedcami, profesormi v kategórii A a v podnikateľskom sektore a vykonávaním politík rodovej rovnosti, ako aj intenzitou výskumu a inovácií.
- Pri vykonávaní programu Horizont Európa by Komisia mala prijať konkrétne opatrenia na stimulovanie krajín, ktorých sa týka rozširovanie účasti, aby zavádzali opatrenia v oblasti rodovej rovnosti, napríklad prostredníctvom osobitných výziev na predkladanie návrhov súvisiacich s rodovou rovnosťou alebo navýšením rozpočtov určených na financovanie cieľených opatrení v oblasti rodovej rovnosti, ktoré sa majú vykonať v rámci tohto projektu.

Podnikateľský sektor: Dôležitosť podnikovej sociálnej zodpovednosti

Existujú dôkazy o tom, že rodová rovnováha prospieva obchodu. Skúsenosti takisto preukazujú, že opatrenia a činnosti, z ktorých majú prospech ženy, v skutočnosti prospievajú všetkým. Napriek tomu ženy tvoria len 20,2 % výskumných pracovníkov v podnikateľskom sektore, ktorý je obrovským zamestnávateľom výskumných pracovníkov a inovátorov v EÚ. Ženy majú výrazne nedostatočné zastúpenie medzi vynálezcami patentov a v patentových tímoch sa preukázali rodové rozdiely – 47 % tímov tvorili iba muži a v prípade 37 % tímov išlo o jednočlenné mužské tímy vynálezcov. V rokoch

2006 až 2016 získal väčšinu výdavkov na výskum a vývoj práve podnikateľský sektor, v rámci ktorého HDP stúpilo z 1,12 % v roku 2006 na 1,32 % v roku 2016, čo predstavuje celkové zvýšenie o 17,9 % (Eurostat 2018). Oproti tomu druhý najsilnejší sektor vysokoškolského vzdelávania dosiahol 0,47 % HDP, od roku 2010 však stagnuje. Sektor verejnej správy dosiahol 0,23 % HDP a súkromný neziskový sektor 0,02 % HDP, pričom sa oba nachádzajú na rovnakej úrovni ako pred desiatimi rokmi.

Hoci niektoré spoločnosti vypracovali programy na zvýšenie účasti žien a iných nedostatočne zastúpených skupín obyvateľstva, tieto iniciatívy sa zriedka zameriavajú na organizačnú kultúru a štruktúry a v dcérskych spoločnostiach ich vykonávajú veľmi nerovnomerným spôsobom. Hoci startupy a MSP v oblasti technológií pod vedením žien priťahujú čoraz väčšiu pozornosť, v správe „State of European Tech“ za rok 2018 sa uvádza, že v roku 2018 bolo 93 % všetkých finančných prostriedkov z európskeho fondu rizikového kapitálu vyčlenených pre zakladajúce tímy tvorené mužmi, pričom 46 % opýtaných žien uviedlo, že sa v európskom technologickom odvetví stretli s diskrimináciou. Výskumy ukazujú, že podnikateľský sektor môže mať prospech z vyššej účasti žien v správnych radách aj v úlohe vlastníkov (Mitchell 2011). Jedným z odporúčaní Nadácie Kauffmann (2016) je zvýšenie finančných prostriedkov MSP určených na výskum pre podniky vo vlastníctve žien. Keďže podnikateľský sektor využíva na financovanie výskumu verejné finančné prostriedky, grantové agentúry môžu prísť k aktívnejšej podpore rodovej rovnosti tým, že podmienka financovanie žiadateľov o grant z podnikateľského sektora aktívnym presadzovaním rodovej rovnosti, a podporou podnikov pod vedením žien. Musí to takisto zahŕňať začlenenie rodovej dimenzie do obsahu výskumu a inovácií, v neposlednom rade s cieľom zabrániť finančným stratám a strate prestíže.

Sektor inovácií by sa mal zahrnúť do Európskeho výskumného a inovačného priestoru s konkrétnymi opatreniami a ukazovateľmi.

Nakoniec je potrebné zmeniť vnímanie podnikania a technológií ako domény mužov. Organizovanie Ceny EÚ pre ženy inovátorky je dobrým krokom smerom k zvýšeniu úspešných podnikateľiek. Takéto opatrenia by sa mali zaviesť v rámci celého Európskeho výskumného priestoru s cieľom stimulovať zakladanie startupov pod vedením žien a vytvárať tak vzory.

Odporúčania

- Podnikateľský sektor vrátane malých a stredných podnikov a startupov by mal dôsledne pristupovať k svojej podnikovej sociálnej zodpovednosti, podporovať vnútorné inštitucionálne zmeny v oblasti rovnosti a rozmanitosti a zohľadňovať rodovú dimenziu vo výskumných a v inovačných riešeniach, ktoré sa vyvíjajú.
- Verejné finančné prostriedky pridelené podnikateľskému sektoru vrátane malých a stredných podnikov a startupov by mali byť podmienené zavádzaním opatrení týkajúcich sa rodovej rovnosti a rozmanitosti.
- Osobitné finančné prostriedky by sa v Európskej rade pre inovácie a podobných vnútroštátnych programoch mali prideliť technologickým spo-

ločnostiam a startupom pod vedením žien a osôb patriacim k menšinám.

- V oblastiach financovania inovácií na úrovni EÚ a členských štátov by sa pravidla mala zohľadňovať rodová dimenzia a rozmanitosť v rámci inovácií, aby sa rodové a iné formy predsudkov nezakomponovali do nových technológií a inovácií. Týka sa to aj Európskej rady pre inovácie a Európskeho inovačného a technologického inštitútu.
- Komisia by mala vo väčšej miere propagovať udeľovanie Cien EÚ pre ženy inovátorky s cieľom posilniť túto značku a zvýšiť informovanosť v EÚ. Členské štáty by sa mali pripojiť ku Komisii a podporovať jedinečnú úlohu žien ako sociálnych inovátoriek a podnikateľiek a posilniť ich úlohu pri riadení procesu inteligentnej špecializácie vytvorením systémov financovania, ocenení alebo iných podobných nástrojov.

Globálne výzvy pre európske spoločnosti: riešenie prierezových rodových rozdielov a potrieb

Pribúdajú dôkazy o tom, že začleňovanie rodovej dimenzie do výskumu a inovácií vedie k lepším riešeniam, no pokiaľ k takémuto začleneniu nedochádza, negatívny vplyv neúmerným spôsobom zasahuje práve ženy (Saini 2017, Criado Perez 2019). Nové dôkazy tiež naznačujú, že sa **vo výskume opäť objavujú rasové predsudky**, keďže hrozba rasového nacionalizmu na celom svete opäť vzrastá (Saini 2019). Varovný signál v podobe kampane #Metoo pre európske výskumné komunity navyše predstavuje výzvu, aby sa zameriavali na to, do akej miery je otázka rodovo motivovaného obťažovania zakotvená v celosvetovej akademickej kultúre (Bondestam a Lundqvist 2018). Bez toho, aby sa pozornosť upriamila na spôsob, akým sa misie a globálne

výzvy zakotvujú v mocenských štruktúrach, a skutočnosť, či sú rodovo motivované, nie je možné nájsť ich riešenia.

Keďže Európa pripravuje svoje budúce výskumné a inovačné stratégie v záujme riešenia naliehavých globálnych výziev, program Horizont Európa bude úzko prepojený s **Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľmi udržateľného rozvoja**. Organizácia Spojených národov považuje „systematické uplatňovanie rodového hľadiska pri vykonávaní agendy“ za nevyhnutné (OSN 2015). Podobne **by sa mali v programe Horizont Európa zintenzívniť opatrenia zavedené v rámci programu Horizont 2020 s cieľom začleniť rodovú dimenziu do obsahu výskumu a inovácií**.

Iniciatíva s názvom „Gendered innovations“, ktorú zaviedla Komisia a Stanfordská univerzita v roku 2011, poskytla vynikajúce konkrétne príklady toho, ako najlepšie môže prispieť analýza na základe pohlavia a rodu. Komisia v súčasnosti túto prácu ďalej rozvíja v spolupráci so skupinou odborníkov „Gendered innovations 2“, ktorá vypracuje nové prípadové štúdiá a metodiky, v rámci ktorých by sa mali predstaviť projekty programu Horizont 2020 zohľadňujúce rodovú dimenziu a následne poskytnúť odporúčania pre program Horizont Európa. Po prijatí programu Horizont Európa sa v rámci projektu GENDERACTION preskúma uplatňovanie rodovej dimenzie v misiách a partnerstvách programu Horizont Európa s cieľom poskytnúť odporúčania na začlenenie analýzy na základe pohlavia/rodu. Osobitná misia v oblasti rodovej rovnosti (piaty cieľ udržateľného rozvoja) už bola navrhnutá v rámci projektu GENDERACTION v Informačnom dokumente o uplatňovaní rodovej rovnosti vo výskumných a inovačných misiách programu Horizont Európa.

Výskum zameraný na rodové otázky aj začleňovanie rodového hľadiska do obsahu výskumu a inovácií sú nevyhnutné pre zlepšenie politík EÚ, ako aj pre dosiahnutie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvo-

ja. Nedostatočné povedomie a poznatky o rodových otázkach na viacerých úrovniach systémov výskumu a inovácií si aj naďalej vyžadujú úsilie o budovanie kapacít kľúčových aktérov s cieľom uľahčiť vykonávanie politík rodovej rovnosti v rámci EVP. Je potrebné získať väčšie množstvo dôkazov založených na výskume o rodových vplyvoch výskumných a inovačných politík, ako aj politík rodovej rovnosti a *gender mainstreamingu* v tejto oblasti.

Odporúčania

- Pri vykonávaní programu Horizont Európa by sa k rodovej dimenzii malo vo všetkých príslušných oblastiach súvisiacich s cieľmi udržateľného rozvoja pristupovať ako k požiadavke z hľadiska excelentnosti a vplyvu. Žiadatelia by mali byť povinní vypracovať analýzu na základe pohlavia/rodu a zapájať do príslušných konzorcií odborníkov na rodovú rovnosť. Pri podávaní správ o projektoch by sa malo vyžadovať, aby sa osobitná pozornosť venovala analýze na základe pohlavia/rodu. Monitorovanie začleňovania rodovej dimenzie by sa vo výskumných projektoch programu Horizont Európa malo zlepšiť.
- Program Horizont Európa a vnútroštátne organizácie financujúce výskum vrátane Európskeho sociálneho fondu by mali spustiť výzvy s cieľom zabezpečiť, aby sa budúci výskum zamerával na ciele udržateľného rozvoja a aby sa v rámci všetkých týchto cieľov zabezpečilo uplatňovanie rodovej dimenzie.

Medzinárodná spolupráca: globálne nerovnosti, posilňovanie postavenia, odolnosť a začleňovanie

Etické problémy vrátane rodovej, hospodárskej a etnickej/rasovej nerovnosti sa musia

stať najvyššou prioritou z dôvodu nerovnomerného rozdelenia moci, ktorému čelíme celosvetovo aj v rámci EÚ. Chudobné a ohrozené oblasti a populácie na celom svete musia byť chránené pred zneužitím na účely výskumu a inovácií (využívanie zdrojov, ako sú pôda a pôvodné plodiny, informovaný súhlas a pod.). Výskum a inovácie musia byť ešte otvorenejšie, aby sa zabezpečila rozmanitosť zainteresovaných aktérov, a to od bežných zložiek verejnej správy, výskumných pracovníkov a korporácií až po mimovládne organizácie a komunity vrátane ženských organizácií na miestnej úrovni a sieti pre rodovú rovnosť. Bez podpory ľudí môžu vytvorené riešenia len ťažko uspieť.

V európskom strategickom rámci Európskej komisie pre medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu (2009) sa zdôraznilo, že „je potrebné venovať osobitnú pozornosť podpore a zjednodušeniu rovnocenného postavenia mužov a žien, ako aj úlohe investícií súkromného sektora do vedy a techniky v rozvojových krajinách“. Doposiaľ však medzinárodná spolupráca v EVP zahŕňala otázky rodovej rovnosti len zriedka.

V reakcii na závery Rady z roku 2015 o dosahovaní pokroku v oblasti rodovej rovnosti v rámci Európskeho výskumného priestoru Stála pracovná skupina pre gender vo výskume a inováciách a Strategické fórum pre medzinárodnú spoluprácu predložili **stanovisko k vypracovaniu spoločných usmernení o začlenení rodového hľadiska do medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy a techniky**. V rámci projektu GENDERACTION bol vypracovaný **Metodický rámec na posúdenie rodovej rovnosti v rámci medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy a techniky** a zoznam spolu s konkrétnymi príkladmi vykonávania a **Informačným dokumentom č. 6 o medzinárodnej spolupráci zohľadňujúcej rodové hľadisko v rámci programu Horizont Európa**.

Horizont Európa a národné organizácie financujúce výskum vrátane Európskeho sociálneho fondu by mali otvoriť výzvy na to, aby sa budúci výskum zaoberal cieľmi trvalo udržateľného rozvoja vrátane rodového rozmeru vo všetkých cieľoch trvalo udržateľného rozvoja.

Odporúčania

Európska komisia, členské štáty, organizácie financujúce výskum a organizácie vykonávajúce výskum by mali venovať pozornosť efektívnemu riešeniu otázok rodovej rovnosti v rámci svojej novej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií s tretími krajinami prostredníctvom dvojstranných a mnohostranných dohôd (okrem iného vrátane iniciatív spoločného programovania a nástroja spolufinancovania ERA-Net) s cieľom podporovať posilnenie postavenia, začlenenie a solidaritu medzi národmi.

Odkazy

Atomico (2018) *The State of European Tech 2018*.

Bondestam, Fredrik & Lundqvist, Maja (2018) *Sexual harassment in academia. An International research review*. Stockholm: The Swedish Research Council.

Criado Perez, Caroline (2019) *Invisible Women: Exposing Data Bias in a World Designed for Men*. Vintage Publishing.

European Commission (2019) *ERA Progress Report 2018*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (2019) *She Figures 2018*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (2009) *A Strategic European Framework for International Science and Technology Cooperation*. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

European Commission (1999) Communication of 17 February 1999 entitled 'Women and science: Mobilising women to enrich European research'.

Eurostat (2018) R&I expenditure.

Kauffman Foundation (2016) *Kauffman Compilation. Research on Gender and Entrepreneurship*.

Kauffman Foundation (2015) *Entrepreneurship Policy Digest. Women Entrepreneurs are Key to Accelerating Growth*.

Mitchell, Lesa (2011) *Overcoming the Gender Gap: Women Entrepreneurs as Economic Drivers*. Ewing Marion Kauffman Foundation.

GENDERACTION (2018) *ERA Roadmap Priority 4 Benchmarking. Report on national roadmaps and mechanisms in ERA priority 4*.

GENDERACTION (2018) *Briefing paper no. 4 on Gender for Horizon Europe. Research & Innovation Missions. Ensuring a fast-track to better future for all*.

GENDERACTION (2018) *Policy brief no. 6 on Gender-responsive International Cooperation for Horizon Europe*.

GENDERACTION (2018) *Methodological Framework to assess gender in international cooperation in STI*.

Saini, Angela (2017) *Inferior. How Science Got Women Wrong and the New Research That's Rewriting the Story*. Harper Collins.

Saini, Angela (2019) *Superior. The Return of Race Science*. Penguin Random House.

Standing Working Group on Gender in Research and Innovation (2018) *Report on the implementation of Council Conclusions of 1 December 2015 on Advancing Gender Equality in the European Research Area*. ERAC.

Strategic Forum for International Cooperation and Standing Working Group on Gender in Research and Innovation (2018) *SFIC and SWG-GRI opinion on developing joint guidelines on a gender perspective for international cooperation in Science, Technology and Innovation (STI)*.

Kontaktujte nás:

www.genderaction.eu
info@genderaction.eu
@GENDERACTION_EU

Tento projekt je financovaný z programu Európskej únie Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu na základe dohody o grante č. 741466.

Vyhlasenie: Názory a stanoviská uvedené v tomto dokumente sú výlučne názormi a stanoviskami uvedeného projektu, a nie Európskej komisie. Európska komisia nenesie žiadnu zodpovednosť za možné použitie informácií, ktoré materiály obsahujú.